

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการไม่ได้รับวัคซีนป้องกันมาดทะยักของหญิงมีครรภ์
ในชนบทอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

นางสาวทิพวัลย์ แก้วสะแสน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-090-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017461

T110813564.

FACTORS RELATED TO NOT RECEIVING TETANUS TOXOID
AMONG PREGNANT WOMEN IN RURAL AREAS
OF DISTRICT MUANG KAMPHAENG PHET

Miss Tippawan Kaewsasan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science
Department of Preventive and Social Medicine
Graduate School
Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-090-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการไม่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษงูที่มีครีกรัก
ในชนบทอำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

โดย

นางสาวทิพวัลย์ แก้วสะแสน

ภาควิชา

เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม

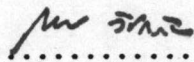
อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์มณี เศรษฐบุตร

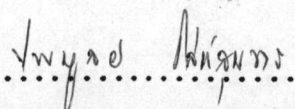
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

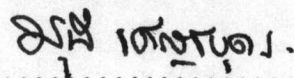
รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงทศลินี นุชประยูร

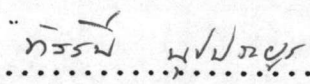
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

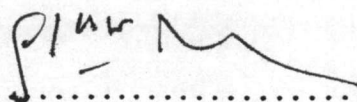

..... คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ไพฑูริย์ โล่ห์สุนทร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์มณี เศรษฐบุตร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงทศลินี นุชประยูร)

..... กรรมการ
(นายแพทย์อุเทน จารณศรี)

ทิพวัลย์ แก้วสะแสน : ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการไม่ได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยักของหญิงมีครรภ์
ในชนบท อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร (FACTORS RELATED TO NOT
RECEIVING TETANUS TOXOID AMONG PREGNANT WOMEN IN RURAL AREAS OF
DISTRICT MUANG KAMPHAENG PHET) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.นพ.มณี เศรษฐบุตร,
รศ.พญ.ทสสนี นุชประยูร, 87 หน้า. ISBN 974-579-090-7

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่
เกี่ยวข้องกับการไม่ได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยักของหญิงมีครรภ์ในชนบท อำเภอเมืองกำแพงเพชร
จังหวัดกำแพงเพชร โดยการสุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในเขตชนบท อำเภอเมืองกำแพงเพชร ด้วยเทคนิควิธีการ
สุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 3 ตำบล จากทั้งหมด 15 ตำบล จากนั้นทำการสำรวจหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า
1 ปี ทุกคน จำนวน 496 คน โดยใช้แบบสอบถามและทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ในระหว่าง
วันที่ 26 พฤศจิกายน 2533 ถึง 21 ธันวาคม 2533

ผลของการศึกษาพบว่า หญิงที่สัมภาษณ์ได้ทั้งสิ้น จำนวน 478 คน (ร้อยละ 96.4) มีหญิงที่ได้รับ
วัคซีนป้องกันบาดทะยักครบชุด จำนวน 396 คน (ร้อยละ 82.8) ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด จำนวน 18 คน
(ร้อยละ 3.8) และไม่ได้รับวัคซีน จำนวน 64 คน (ร้อยละ 13.4) สำหรับกลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุด
พบว่า มีการตั้งครรภ์ และมีจำนวนบุตรน้อยกว่ากลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรค
บาดทะยักและวัคซีนป้องกันโรคในกลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุดสูงกว่ากลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีนอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ($p < .01$) การย้ายที่อยู่ในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า ร้อยละ 28.0 ของกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีนจะมีการ
ย้ายที่อยู่ ในขณะที่กลุ่มหญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุดมีการย้ายที่อยู่เพียงร้อยละ 16.9 เท่านั้น และกลุ่มหญิง
ที่ได้รับวัคซีนครบชุดยังรู้จักโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดถึงร้อยละ 72.5 และรู้จักสถานที่ให้บริการวัคซีนถึง
ร้อยละ 98.0 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีนอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า ระดับการศึกษา อาชีพของหญิง
และอาชีพของสามี มีความสัมพันธ์กับการไม่ได้รับวัคซีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ภาควิชา เวชศาสตร์ป้องกันและสังคม
สาขาวิชา เวชศาสตร์ชุมชน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์มณี เศรษฐบุตร และรองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงทัศนีย์ นุชประยูร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือและตรวจแก้ไขเนื้อหาจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณ มา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณนายแพทย์อุเทน จารณศรี ผู้อำนวยการกองโรคติดต่อทั่วไป ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย นอกจากนี้ ยังได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้อีกด้วย

ในด้านการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์สมรัตน์ เลิศมหาดุทธิ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร หัวหน้าฝ่ายควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร สาธารณสุขอำเภอเมืองกำแพงเพชร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทุกท่าน

อนึ่ง การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองโรคติดต่อทั่วไปและจากสมาคมอนามัยแห่งประเทศไทย จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ทิพวัลย์ แก้วสะแสน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
คำถามของการศึกษา	3
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ข้อจำกัดของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา	5
2. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
โรคขาดตะขี้ก	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	18
3. วิธีดำเนินการศึกษา	19
รูปแบบที่ศึกษา	19
ประชากรที่ศึกษา	19
วิธีการเลือกตัวอย่าง	19
ขนาดตัวอย่าง	20
ระยะดำเนินการ	20

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	21
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	21
การวิเคราะห์ข้อมูล	22
4. ผลการศึกษา	24
ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง	25
ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับโรคบาดทะยักและวัคซีนป้องกันโรค	39
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการไม่ได้รับวัคซีน	45
5. อภิปรายผลการศึกษา สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	49
อภิปรายผลการศึกษา	49
สรุปผลการศึกษา	52
ข้อเสนอแนะ	53
รายการอ้างอิง	56
ภาคผนวก	62
ภาคผนวก ก. สถิติที่ใช้ในการวิจัย	63
ภาคผนวก ข. ตารางแสดงการทดสอบ Chi-square test ของตัวแปร ต่าง ๆ	67
ภาคผนวก ค. แบบสอบถาม	71
ภาคผนวก ง. คู่มือการลงรหัส	78
ภาคผนวก จ. แผนที่จังหวัดกำแพงเพชร	86
ประวัติผู้เขียน	87

สารบัญญัตราง

ตารางที่	หน้า	
2.1	ตารางการให้ภูมิคุ้มกันโรคบาดทะยักสำหรับหญิงมีครรภ์ ตามข้อเสนอแนะขององค์การอนามัยโลก	13
4.1	จำนวนและร้อยละของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปีที่สัมผัสผิได้จำแนกตามตำบลที่อยู่	24
4.2	จำนวนและร้อยละของการได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยักของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี	25
4.3	ร้อยละของอายุของหญิงที่มีบุตรต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	26
4.4	ร้อยละของระดับการศึกษาของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	27
4.5	ร้อยละของอาชีพของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	28
4.6	ร้อยละอาชีพของสามีของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	29
4.7	ร้อยละของรายได้ครอบครัวต่อเดือนของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	30
4.8	ร้อยละของลำดับครรภ์ของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	31
4.9	ร้อยละของจำนวนบุตรของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	32
4.10	ร้อยละของสถานที่คลอดบุตรของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	33
4.11	ร้อยละของระยะทางจากบ้านถึงสถานบริการสาธารณสุขของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	34
4.12	ร้อยละของการย้ายที่อยู่ของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	35
4.13	ร้อยละของการรู้จักโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	36

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.14 ร้อยละของการรู้จักสถานที่ให้บริการวัคซีนของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามการได้รับวัคซีน	37
4.15 ร้อยละของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยักไม่ครบชุด (2 ครั้ง) ในระหว่างตั้งครรภ์ต่อเหตุผลที่ทำให้ได้รับวัคซีนไม่ครบชุด	38
4.16 ร้อยละของหญิงที่มีบุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี ไม่ได้รับวัคซีนป้องกันบาดทะยักใน ระหว่างตั้งครรภ์ต่อเหตุผลที่ทำให้ไม่ได้รับวัคซีน	39
4.17 ร้อยละของความรู้เกี่ยวกับโรคบาดทะยักและวัคซีนป้องกันโรคของหญิงที่มีบุตร อายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามลักษณะของคำตอบ	41
4.18 ร้อยละของทัศนคติเกี่ยวกับโรคบาดทะยักและวัคซีนป้องกันโรคของหญิงที่มี บุตรอายุต่ำกว่า 1 ปี จำแนกตามลักษณะของความคิดเห็น	44
4.19 สรุปผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ กับการไม่ได้รับวัคซีนป้องกัน บาดทะยัก โดยใช้ Chi-square test	47
4.20 สรุปผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวแปรต่าง ๆ ระหว่างกลุ่ม หญิงที่ได้รับวัคซีนครบชุดกับกลุ่มหญิงที่ไม่ได้รับวัคซีน โดยใช้ Unpaired t-test	48

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
2.1	กรอบแนวความคิดในการวิจัย	18